

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
4 december 2023 (mondelinge uitspraak 30 november 2023)

Zitting: 30 november 2023 te Amersfoort

Klachtnummer: KC 2023 – 069

---

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klacht:

Klaagster is het niet eens met de toediening van de verplichte medicatie paliperidon. Zij wil aripiprazol blijven gebruiken en niet onder dwang andere antipsychotica.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 27 november 2023 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen.
- Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Klaagster heeft een schorsingsverzoek ingediend, zie punt 2.3.
- Op 28 november 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Op 28 november 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 30 november 2023.
- De hoorzitting heeft op 30 november 2023 plaatsgevonden.
- De beslissing, zie punt 7, is op 30 november 2023 aan klaagster, aangeklaagde en pvp meegedeeld (telefonisch of per email).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klaagster heeft bij haar klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van het toedienen van medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de ambtelijk secretaris meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie niet op te schorten tot het moment van zitting.

De beslissing is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is op ... geboren. Zij is bekend met vroegkinderlijke trauma's en/of verwaarlozing. Van 2008 tot 2014 zijn er GGZ behandelingen en opnames wegens TS. Zij hoort stemmen en heeft vergiftigingsideeën. Vanaf 2020 tot heden zijn er meerdere crises opnames wegens suïcidaliteit: poging tot verhangen en niet eten of drinken. Er is sprake van een paranoïde psychose, een waansysteem en suïcidaal depressief tegen de achtergrond van PTSS en persoonlijkheidsproblematiek.

Op 28 december 2022 heeft de rechtbank Midden- Nederland, locatie Utrecht, een zorgmachtiging verleend tot en met 28 december 2023 waarbij, onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, het toedienen van medicatie is toegewezen.

De zorgverantwoordelijke heeft klaagster op 23 november 2023 onderzocht en op 23 november 2023 is de voorgenomen beslissing met haar besproken.

Op 23 november 2023 wordt aan klaagster de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 23 november 2023 wordt de beslissingsbrief aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 23 november 2023 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het toedienen van medicatie.

De zorgverantwoordelijke stelt dat er bij klaagster sprake is van stemmen die haar opdrachten geven om haar belager uit het verleden fysiek geweld aan te doen. Daarnaast krijgt zij opdrachten zichzelf iets aan te doen (o.a. strangulatie). In het verleden heeft een paliperidon depot zeer effectief geholpen tegen deze stemmen. Ambulant is klaagster gestopt met dit depot vanwege bijwerkingen. Inmiddels is gewisseld naar aripiprazol tabletten, echter tot nu toe zonder effect. Wanneer op 27 november 2023 nog steeds geen effect gezien wordt van aripiprazol, wordt met een depot paliperidon gestart. Wanneer op 27 november 2023 wel effect gezien wordt van aripiprazol wordt toegewerkt naar een depot aripiprazol.

De zorgverantwoordelijke vindt dat klaagster op dit moment niet in staat is tot een redelijke waardering van haar belangen ten aanzien van de verplichte zorg die zij zal krijgen.

Klaagster is opgenomen op de gesloten afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis in verband met het horen van stemmen. Er bestaat op dit moment beperkt ziekte-inzicht.

De zorgverantwoordelijke vindt dat zij de voorkeuren voor verplichte zorg van klaagster niet kan volgen. Door het volgen van haar voorkeuren ontstaat wel een groot risico op ernstig nadeel. Klaagster ervaart op dit moment imperatieve hallucinaties die haar opdracht geven zichzelf en anderen fysiek geweld aan te doen.

Op 24 november 2023 is een verzoekschrift voor een zorgmachtiging bij de rechtbank ingediend.

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter hoorzitting een toelichting op haar klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat antwoordt zij dat zij als medicatie aripiprazol akkoord vindt, maar dat zij geen paliperidon wil. Klaagster zegt dat zij van paliperidon bijwerkingen ervaart. Zij voelt zich afgevlakt, somber en het lukt haar niet goed om aan activiteiten deel te nemen. Klaagster vertelt dat zij door de medicatie wordt geblokkeerd en dat de somberheid haar nekt. Zij is door de medicatie aangekomen, waar zij elke dag last van heeft. Ook wordt zij niet meer ongesteld.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij voor de opname bij haar moeder thuis woonde. Het FACT team wilde de medicatie niet wijzigen, waarop zij zelf gestopt is met het depot paliperidon.

Gevraagd hiernaar antwoordt klaagster dat zij wel wensen voor de toekomst heeft, maar dat zij voelt dat deze wensen niet gaan lukken met paliperidon. Zij wil graag vrijwilligerswerk doen, maar de situatie is nu te lastig en moeilijk.

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij heeft willen zeggen en of er goed naar haar is geluisterd, antwoordt zij dat zij van de stemmen af wil.

Gevraagd of de pvp nog aanvullingen heeft antwoordt zij dat klaagster haar klacht goed heeft verwoord. Zij heeft op zich geen bezwaar tegen medicatie maar wel tegen het specifieke middel paliperidon. De pvp zegt dat volgens klaagster met paliperidon de stemmen niet weg zijn en dat de bijwerkingen blijven, dus dat deze medicatie bij haar niet werkt.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. S. dat klaagster stemmen hoort en dat paliperidon in het verleden effectief is geweest. Na het wisselen van de medicatie naar aripiprazol nemen de stemmen weer toe. De toediening van paliperidon is het meest effectief om klaagster uit crisis te krijgen. Aangeklaagde vult aan dat zij de klachten over de bijwerkingen begrijpt.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat klaagster intramusculaire depotmedicatie weigert vanwege bijwerkingen, ze wil van antipsychotica wisselen. Tegen advies van betrokken behandelaren is in overleg met klaagster en betrokken familieleden een medicatie switch toch doorgevoerd per medio oktober 2023 van depot paliperidon naar aripiprazol.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat klaagster zonder paliperidon richting IC zal gaan. In eerder opnames is sprake geweest van ernstige beschadigingen en maandenlange

opnames met verblijven in de IC. Dit wil aangeklaagde voorkomen, een IC opname is erger dan bijwerkingen. De lijdensdruk van klaagster is groot.

Gevraagd hiernaar antwoordt mw. S. dat de stemmen niet met de medicatie weg zullen zijn en dat psychotherapie nodig is. Deze behandeling staat nu on hold omdat klaagster in crisis is.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank verleende zorgmachtiging van 28 december 2022 en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg stelt de er voldoende aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld, wordt voldaan.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 23 november 2023 blijkt dat klaagster bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 23 november 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Zij heeft op 23 november 2023 overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 23 november 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster een afschrift van de beslissing gegeven en haar op 23 november 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de toediening van medicatie (in de vorm van een depot paliperidon) een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. Klaagster hoort stemmen die haar opdrachten geven om haar belager uit het verleden fysiek geweld aan te doen. Daarnaast krijgt zij opdrachten zichzelf iets aan te doen (o.a. strangulatie).

De commissie acht in deze situatie verder aannemelijk dat een langer uitstel van toediening van effectieve medicatie een aanmerkelijk risico op verdere vertraging in ontslag uit de accommodatie met zich zal meebrengen. Het is bekend dat het beeld minder snel dan wel slechter tot verbetering komt als behandeling langer wordt uitgesteld; dit zal de prognose negatief beïnvloeden.

In de afgelopen periode is gebleken dat het psychisch toestandsbeeld van klaagster zonder inname van effectieve antipsychotica niet wezenlijk verbetert. De commissie is daarom van oordeel dat er ook in deze zin sprake is van ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat toediening van effectieve medicatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klaagster aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben. Eerdere toediening van paliperidon heeft bij klaagster geleid tot verbetering van haar psychiatrisch toestandsbeeld.

Klaagster heeft verklaard dat zij de medicatie mede niet wil innemen vanwege de bijwerkingen. De commissie overweegt dat als bekend mag worden verondersteld dat de inname of toediening van antipsychotica altijd meer of minder bijwerkingen met zich kan meebrengen. Tegelijkertijd overweegt de commissie dat deze bijwerkingen dienen te worden afgewogen tegen het belang van het zoveel mogelijk wegnemen van de (gevolgen van) de psychische stoornis. Dit met als doel dat klaagster op termijn beter kan functioneren. Door aangeklaagde is voldoende inzicht gegeven in het zorgvuldig afgewogen van genoemde belangen.

De commissie komt tot de conclusie dat aangeklaagde voldoende inzichtelijk heeft gemaakt dat het belang van medicamenteuze behandeling door haar wordt gesteld boven het nadeel van bijwerkingen.

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde tot het toedienen van medicatie (in de vorm van een depot paliperidon) voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht: **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. drs. A.M.M. van Breugel, voorzitter,
Dhr. drs. R.J.P. Hazewinkel, psychiater,
Mw. M.M. van Wiggen, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.